Projekt
„Społeczna Małopolska – koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce”

Analiza potrzeb szkoleniowych kadr włączenia społecznego w Małopolsce

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
Kraków, 2023 r.

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
Rzeczpospolita Polska
Dofinansowane przez Unię Europejską

Spis treści

Spis treści ... 2
CHARAKTERYSTYKA BADANIA ANKIETOWEGO ... 3
CEL BADANIA ANKIETOWEGO ... 3
GRUPA DOCELOWA ... 3
OPIS NARZĘDZIA I PRZEBIEG BADANIA ... 4
GŁÓWNE WNIOSKI Z BADANIA ... 5
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA ... 7
POTRZEBY KADRY ZARZĄDZAJACEJ ... 7
SZKOLENIA - PRAWO ... 7
SZKOLENIA – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJA ... 10
SZKOLENIA – KOMPETENCJE INTERPERSONALNE W ZARZĄDZANIU ... 15
DORADZTWO Z OBSZARU DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH ... 17
STUDIA PODYPLOMOWE ... 18
SUPERWIZJA ... 18
WIZYTY STUDYJNE ... 19
POTRZEBY PRACOWNIKÓW ... 19
SZKOLENIA - PRAWO ... 19
SZKOLENIA – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJA ... 22
SZKOLENIA - METODY I TECHNIKI PRACY SOCJALNEJ ... 27
SZKOLENIA – WSPARCIE DZIECKA, RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ ... 30
SZKOLENIA - ROZWÓJ USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I INNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU ... 33
SZKOLENIA – PRZEMOC ... 36
SZKOLENIA - INTERWENCJA KRYZYSOWA ... 38
SZKOLENIA - KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI INTERPERSONALNYCH ... 40
SPECJALIZACJE W ZAWODZIE PRACOWNIK SOCJALNY ... 42
KURS NA CERTYFIKOWANEGO SUPERWIZORA PRACY SOCJALNEJ ... 43
SUPERWIZJA DLA KADR ... 44
DORADZTWO Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI ... 44
WIZYTY STUDYJNE ... 45
SPIS TABEL ... 46

CHARAKTERYSTYKA BADANIA ANKIETOWEGO

Niniejsze badanie zostało przeprowadzone w związku z realizacją przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie projektu pn. **„Społeczna Małopolska – koordynacja działań na rzecz włączenia społecznego w Małopolsce**". Projekt jest współfinasowany przez Unię Europejską w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego, a jego okres realizacji to lata 2023-2028 r.

CEL BADANIA ANKIETOWEGO

Przedmiotowe badanie stanowi **kompleksową diagnozę potrzeb** kadr działających w obszarze włączenia społecznego. Wyniki będą wykorzystane zarówno do konstruowania oferty doskonalenia zawodowego świadczonego w projektu koordynacyjnego, w którym grupę odbiorców stanowić będzie **kadra zarządzająca** oraz **pracownicy odpowiedzialni za organizację, planowanie, koordynację usług społecznych**, w szczególności **pracownicy socjalni**, a także innych działań edukacyjno-szkoleniowych realizowanych przez ROPS w Krakowie.

GRUPA DOCELOWA

Przygotowano 2 rodzaje ankiet:

1) Ankieta dot. potrzeb szkoleniowych **kadry zarządzającej** w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego w Województwie Małopolskim;

2) Ankieta dot. potrzeb szkoleniowych **pracowników** zatrudnionych w instytucjach i podmiotach działających na rzecz włączenia społecznego w Województwie Małopolskim.

Obie ankiety skierowano do instytucji/podmiotów systemu pomocy społecznej oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej z Województwa Małopolskiego:

- ośrodek pomocy społecznej **(OPS)/** centrum usług społecznych **(CUS)**, w tym 3 MOPS na prawach powiatu) – **182** podmioty
- powiatowe centrum pomocy rodzinie (**PCPR**) – **19** podmiotów
- ośrodek interwencji kryzysowej (**OIK**)– **15** podmiotów
- dom pomocy społecznej (**DPS**) – **91** podmiotów
- środowiskowy dom samopomocy (**ŚDS**)/ klub samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi – **85** podmiotów
- dzienny dom pomocy (**DDP**) /klub samopomocy dla osób starszych – **151** podmiotów
- schronisko dla bezdomnych/schronisko dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi/noclegownia/ogrzewalnia – **25** podmiotów
- placówka wsparcia dziennego - dla dzieci i młodzieży (**PWD**) – **249** podmiotów
- placówka opiekuńczo-wychowawcza (**POW**) – **96** podmiotów
- ośrodek adopcyjny (**OA**)– **5** podmiotów.

OPIS NARZĘDZIA I PRZEBIEG BADANIA

Ankiety miały formę elektroniczną (kwestionariusz GOOGLE FORMS) i **dobrowolny** charakter. Ankieta nie była anonimowa – w metryczce proszono o wskazanie nazwy instytucji.
Miało to zapewnić wyższy zwrot i właściwą interpretację wyników.

Kafeteria tematów szkoleniowych zaproponowanych w ankiecie wynikała z przeprowadzonej wcześniej analizy dokumentów, które wyznaczają kierunki prowadzonej polityki społecznej, zarówno w wymiarze krajowym, jak i regionalnym. Podstawowymi dokumentami branymi pod uwagę w procesie wskazywania propozycji tematów szkoleń były:
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r. (SRUS),
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030",
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego na lata 2023-2025, z perspektywą do 2030 r. (RPDI),
- Wytyczne dot. realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027,
- Modele realizacji usług społecznych przygotowanych przez ROPS w Krakowie,
- Ustawa o pomocy społecznej po zmianach.

Dodatkowo, przy wskazywaniu możliwych tematów, którymi mogliby być zainteresowani przedstawiciele instytucji/podmiotów systemu włączenia społecznego z Małopolski, skorzystano z propozycji tematów jakie wskazywali **w ankietach ewaluacyjnych uczestnicy szkoleń realizowanych przez ROPS w Krakowie w ostatnich latach.**

W dn. **24.11.2023 r**. za pośrednictwem poczty elektronicznej przesłano pismo zapraszające do udziału w badaniu, w którym zwrócono się do Dyrektorów/Kierowników **z prośbą o zebranie potrzeb szkoleniowych wśród pracowników i kadry zarządzającej instytucji**, a następnie **jednokrotne uzupełnienie każdej z ankiet (1 instytucja = 1 ankieta dla pracowników i 1 ankieta dla kadry zarządzającej).** W treści maila **umieszczono linki do elektronicznych ankiet,** a do maila załączono poglądowe wersje kwestionariuszy (by można było zapoznać się z wszystkimi pytaniami przed przystąpieniem do wypełniania ankiety). Wzory ankiet stanowią odpowiednio **Załącznik nr 1 i 2 do niniejszego Raportu.** Ostatecznie zakończono przyjmowanie wypełnionych ankiet w dn. 11.12.2023 r.

Uzyskano **150 wypełnionych ankiet** dot. potrzeb szkoleniowych kadry zarządzającej oraz **154 ankiety** dot. potrzeb pracowników.

Biorąc pod uwagę ogół instytucji biorących udział w badaniu, to **najliczniejszą grupę stanowiły OPS/CUS – ok. 38%,** następnie **DPS-y – ok. 22%.**

Najwyższy zwrot biorąc pod uwagę wszystkie instytucje danego rodzaju funkcjonujące na terenie województwa małopolskiego otrzymano od PCPR (58%), następnie DPS (36%) i OPS/CUS (31%).

Należy zauważyć, że w przypadku placówek opiekuńczo - wychowawczych wpłynęło zdecydowanie więcej ankiet dot. potrzeb pracowników niż ankiet dot. potrzeb kadry zarządzającej.

Otrzymano odpowiedzi od przedstawicieli instytucji **z wszystkich powiatów Województwa Małopolskiego**, przy czy najwyższy zwrot był z instytucji mających siedzibę na terenie Miasta Kraków oraz powiatu krakowskiego. Wynika to w głównej mierze z dużego zagęszczenia podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej właśnie na obszarze Krakowa i w jego okolicy.

W badaniu, **najliczniejszą grupę (ok. 54 %) stanowiły ośrodki najmniejsze**, zatrudniające do 20 pracowników, a **najmniejszą (ok. 12%)** ośrodki zatrudniające **ponad 100 pracowników.**

Instytucje, które wypełniły ankietę skierowaną do pracowników wykazały, że łącznie zatrudniają **663 pracowników socjalnych**, natomiast w 36 instytucjach objętych badaniem pracownicy socjalni nie byli zatrudnieni w ogóle (wynika to ze specyfiki funkcjonowania tych instytucji, są to niektóre PWD, POW, ŚDS, DDP).

GŁÓWNE WNIOSKI Z BADANIA

Poniżej zostaną zaprezentowane główne wnioski z badania, które posłużą do skonstruowania oferty szkoleniowo-doradczo-superwizyjnej dla kadry odpowiedzialnej za planowanie, organizowanie i zarządzanie usługami społecznymi w instytucjach włączenia społecznego w Małopolsce.

Analizując wyniki ankiet przeprowadzonych wśród kadr małopolskich instytucji pomocy społecznej oraz wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, można stwierdzić, że zaproponowana tematyka szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, jest zgodna z potrzebami i oczekiwaniami kadr, a poszczególne rodzaje instytucji wykazywały największe zainteresowanie tematyką ściśle związaną z realizowanymi zadaniami.

SZKOLENIA

Lista rekomendowanych tematów szkoleniowych dla kadry zarządzającej:

Kadra OPS/CUS:

- przepisy prawa w obszarze pomocy społecznej, przemocy domowej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej,
- inicjowanie procesów związanych z deinstytucjonalizacją, rozwój usług społecznych na rzecz ogółu mieszkańców, finasowanie tych usług, tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych
- budowanie i zarzadzanie zespołem, motywowanie pracowników i zarzadzanie zmianą w instytucji,

Kadra DPS:

- przepisy prawa w obszarze pomocy społecznej, w szczególności w zakresie funkcjonowania DPS, prawo pracy,
- reorganizacja DPS w kierunku świadczenia usług środowiskowych, procesy usamodzielniania mieszkańców DPS,
- motywowanie pracowników, sytuacje konfliktowe i zarzadzanie kryzysem,

Kadra PCPR:

- przepisy prawa w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy społecznej oraz przemocy domowej,
- rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i dzieci, pieczy zastępczej, mieszkalnictwo wspierane, tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych,
- motywowanie pracowników, sytuacje konfliktowe

Kadra POW/PWD:

- przepisy prawa w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej,

- procesy usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, usługi społeczne w obszarze pieczy zastępczej

Kadra ŚDS:

- przepisy prawa w obszarze pomocy społecznej, ochrony zdrowia psychicznego i prawo pracy,
- usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym,
- sytuacje konfliktowe w zespole i rozwiązywanie konfliktów, profilaktyka stresu i wypalenia zawodowego

Kadra DDP:

- przepisy prawa w obszarze pomocy społecznej,
- usługi społeczne na rzecz osób starszych,
- motywowanie pracowników, budowanie marki instytucji.

PRACOWNICY SOCJALNI:

Wśród najbardziej popularnych tematów szkoleń dedykowanych pracownikom socjalnym można wymienić:

- pracę z indywidualnym przypadkiem,
- pracę z osobą w kryzysie psychicznym,
- praca z rodziną wieloproblemową.

Pracownikom socjalnym dedykowane jest również wsparcie w zakresie specjalizacji w zawodzie. Specjalizacją I stopnia w zawodzie pracownik socjalny wykazało zainteresowanie 73 pracowników socjalnych spośród 154 instytucji biorących udział w badaniu.

Spośród specjalizacji II stopnia największym zainteresowaniem cieszyła się tematyka:

- praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami (36 pracowników zainteresowanych),
- praca socjalna z osobami starszymi (31 pracowników),
- praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy (31 pracowników).

STUDIA PODYPLOMOWE DLA KADRY ZARZĄDZAJĄCEJ:

Rekomendowany do realizacji temat studiów podyplomowych to pozyskiwaniem funduszy i zarządzanie projektami unijnymi.

KURS NA SUPERWIZORA PRACY SOCJALNEJ:

Wśród badanych instytucji kursem na superwizora było zainteresowanych 44 pracowników, natomiast w przypadku oferowania tego wsparcia w Szczecinie/Poznaniu (w tych dwóch lokalizacjach prowadzone są kursy przez podmioty uprawnione), zainteresowanie spada o połowę. Ze względu na niski poziom zainteresowania, związany m.in. miejscem realizacji kursu, realizacja w 2024 r. nie jest rekomendowana.

SUPERWIZJA:

Ponad połowa instytucji wyraziła zainteresowanie udziałem w superwizji dla kadry zarządzającej.

W przypadku superwizji dedykowanej pracownikom, jako najbardziej pożądana była wskazywana superwizja dedykowana określonym grupom zawodowym, np. pracownikom socjalnym, asystentom rodziny itp.

DORADZTWO:

Połowa badanych OPS wyraziła zainteresowanie doradztwem z obszaru rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji, a większość DPS wskazała na potrzebę wsparcia doradczego w zakresie realizacji usług społecznych w środowisku lokalnym przez placówki opieki całodobowej.

WIZYTY STUDYJNE:

Przeprowadzone badanie potwierdziło zainteresowanie kadr wyjazdami studyjnymi. Większą popularnością cieszyły się wizyty krajowe niż zagraniczne.

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA

POTRZEBY KADRY ZARZĄDZAJACEJ

SZKOLENIA - PRAWO

W ramach szkoleń z przepisów prawa największą popularnością cieszyły się tematy z zakresu **aktualnych przepisów ustawy o pomocy społecznej – 112 wskazań (75% biorących udział w badaniu).** Tą tematyką zainteresowane były DPS oraz OPS/CUS. Wysokie zainteresowanie tym tematem wynika z faktu, że każdy rodzaj instytucji reprezentowanej w badaniu realizuje zadania określone w tej ustawie. Dodatkowo, w niedawnym czasie wprowadzono do niej szereg zmian związanych w głównej mierze z procesami deinstytucjonalizacji, stąd konieczność aktualizacji wiedzy w tym obszarze, zwłaszcza wśród kadry zarządzającej.

Kolejne zagadnienie, o które badani chcieliby poszerzać wiedzę to **prawo pracy (89 wskazań, tj. 58%)**, Wszystkie rodzaje instytucji biorące udział w badaniu wykazały zainteresowanie tym tematem, w szczególności kadra z DPS, PWD, PCPR. Następnym oczekiwanym zagadnieniem była **ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (68 wskazań, 45%)** - ten temat pozostawał głównie w kręgu zainteresowania kadry OPS/CUS, OIK, PCPR, czyli instytucji wiodących w działaniach związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Zagadnienia warte aktualizacji/poszerzenia to **ustawa prawo zamówień publicznych (67 wskazań, 45%)** - najczęściej wskazywane przez OIK, PWD i DPS, **ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (66 wskazań, 44%)** - najczęstsze wskazania wśród kadry ŚDS, OIK i DPS, **ustawa o finansach publicznych (65 wskazań, 43%)** – najczęstsze wskazania wśród kadry OIK, ŚDS i DPS oraz **akty prawne związane z realizacją i rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji (63 wskazania, 42%)** - największe zainteresowanie wśród kadry OPS/CUS, DPS i PCPR.

Dodatkowe zagadnienia wskazywane przez uczestników badania, a nieujęte w kafeterii możliwych odpowiedzi to:

- tematyka związana z ubezwłasnowolnieniem oraz z kwestią decyzyjności prawnej osób z niepełnosprawnością,
- standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem - tzw. Ustawa o ochronie małoletnich,
- kontrola zarządcza w jednostce, w tym zarządzanie ryzykiem,

- ustawa o pomocy społecznej ze szczególnym uwzględnieniem odpłatności za DPS i kierowaniem do dps.

Poniżej, zaprezentowano rozkład odpowiedzi dot. zainteresowania szkoleniami z obszaru prawa w podziale na typy instytucji. Najczęściej wskazywane przez przedstawicieli poszczególnych rodzajów instytucji odpowiedzi zaznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 1 Zestawienie odpowiedzi dot. tematów szkoleń z zakresu PRAWA w podziale na rodzaje instytucji – Kadra zarządzająca

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**											
	OPS/CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
Aktualne przepisy Ustawy o pomocy społecznej	**47**	**27**	**7**	**3**	4	1	**8**	**14**	**1**	0	**112**	**75%**
Prawo pracy	31	**25**	3	**3**	**5**	1	7	**12**	**1**	1	**89**	**59%**
Aktualne przepisy Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	**42**	2	3	**3**	3	1	**8**	5	0	1	**68**	**45%**
Aktualne przepisy Ustawy prawo zamówień publicznych	23	21	**4**	**3**	3	1	5	6	0	1	**67**	**45%**
Aktualne przepisy Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego	27	17	0	**3**	1	1	3	**14**	0	0	**66**	**44%**
Aktualne przepisy Ustawy o finansach publicznych	28	17	3	**3**	**5**	0	4	4	0	1	**65**	**43%**
Przegląd aktów pr. pod kątem rozwoju usług społ. i deinstytucj.	31	15	1	1	3	1	4	6	**1**	0	**63**	**42%**
Aktualne przepisy Ustawy o wspieraniu rodziny i syst. pieczy zast.	**38**	0	1	0	**5**	**5**	**10**	1	0	1	**61**	**41%**
Wybrane zagadnienia z prawa administracyjnego	30	10	2	1	4	0	2	6	**1**	1	**57**	**38%**
Realizacja zasad dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	23	11	**4**	**3**	2	1	2	8	0	0	**54**	**36%**
Prawna ochrona pracownika podczas wykonywania zadań	30	10	2	0	1	1	0	8	0	0	**52**	**35%**
Wybrane zagadnienia z prawa rodzinnego	23	2	2	2	**5**	**3**	**8**	3	0	**2**	**50**	**33%**
Zasady postępowania w ramach procedury „Niebieskie Karty”	34	1	0	**3**	4	1	0	3	0	**2**	**48**	**32%**
Zlecanie zadań z obszaru pomocy społecznej	28	2	2	0	2	0	5	5	0	0	**44**	**29%**
Aktualne przepisy Ustawy o działalności pożytku publ. i o wolont.	18	8	**5**	1	1	1	2	6	0	0	**42**	**28%**
Prawne aspekty funkcjonowania domów pomocy społecznej	3	**25**	2	0	2	0	4	1	0	0	**37**	**25%**
Procedura zastosowania przymusu bezpośredniego	8	21	0	0	2	0	2	3	0	1	**37**	**25%**
Aktualne przepisy Ustawy o realizowaniu usług społ. przez CUS	27	2	2	0	1	0	1	3	0	0	**36**	**24%**
Organizacja opieki nad dzieckiem cudzoziemskim w pieczy zast.	6	0	0	0	2	**3**	5	0	0	0	**16**	**11%**
Projektowanie i wdrażanie strategii integr. wobec cudzoziemców	4	2	1	2	1	0	2	0	0	0	**12**	**8%**

SZKOLENIA – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJA

W bloku szkoleń dotyczących deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych zaproponowano kadrze zarządzającej 32 tematy. Największą popularnością cieszyły się tematy dot. **inicjowania procesów związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych** (wskazane przez wszystkie rodzaje instytucji, największa ilość wskazań wśród OPS/CUS, DPS), **finasowania usług społecznych, w tym pozyskiwania środków z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027** (tu szczególne zainteresowanie wśród kadry OPS/CUS, OIK, DDP). Kolejne w rankingu pożądanych tematów pojawiły się zagadnienia związane z **realizacją usług społecznych na rzecz osób starszych** (najczęściej wskazywane przez kadrę DPS i DDP) **oraz niepełnosprawnych** (w kręgu zainteresowań DPS i ŚDS), **usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców** (wskazywane przez OPS/CUS) czy zagadnienia **współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz rozwoju usług społecznych** – tym tematem byli równo zainteresowani przedstawiciele wszystkich rodzajów instytucji, z wyłączeniem POW i PWD.

Analizując wyniki badania można wskazać najbardziej oczekiwane tematy przez poszczególne rodzaje instytucji:

- **OPS/CUS – 56 instytucji biorących udział w badaniu:**
    - Inicjowanie procesów związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych - 32 wskazania,
    - Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu FEM 2021-2027 – 29 wskazań,
    - Usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców – 31 wskazań,
- **DPS – 32 instytucje biorące udział w badaniu:**
    - Reorganizacja domów pomocy społecznej w kierunku świadczenia usług środowiskowych – 21 wskazań,
    - Usługi społeczne na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 18 wskazań,
    - Realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia (powrotu do środowiska) mieszkańca DPS – 17 wskazań,
    - Diagnoza możliwości usamodzielniania mieszkańców DPS – 17 wskazań,
- **DDP/Kluby samopomocy dla osób starszych – 9 instytucji biorących udział w badaniu:**
    - Usługi społeczne na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 5 wskazań,
    - Organizacja systemu wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania w oparciu o funkcjonowanie dziennych ośrodków wsparcia – 5 wskazań,
    - Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu FEM 2021-2027 – 4 wskazania,
- **OIK – wśród kadry zarządzającej OIK nie było zainteresowania tematyką związaną z rozwojem usług/deinstytucjonalizacją,**
- **PWD 7 instytucji biorących udział w badaniu** – kadra PWD również nie była zainteresowana szkoleniami z tego obszaru tematycznego, pojedyncze wskazania dot. tematów:
    - Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu FEM 2021-2027 – 2 wskazania,
    - E-usługi - włączanie nowych technologii w celu wsparcia świadczonych usług społecznych w środowisku – 2 wskazania,

    - Rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacja od podstaw – definicje, typologia i odbiorcy usług - 2 wskazania,
    - Usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej - 2 wskazania,
- **POW – 7 instytucji biorących udział w badaniu** – tu podobna kafeteria odpowiedzi, jak w przypadku PWD i dodatkowo temat:
    - Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 2 wskazania,
- **PCPR – 11 instytucji biorących udział w badaniu:**
    - Usługi społeczne w obszarze pieczy zastępczej, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 8 wskazań,
    - Tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel - 5 wskazań,
    - Tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych – 5 wskazań,
    - Usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej - 5 wskazań,
- **ŚDS – 20 instytucji biorących udział w badaniu:**
    - Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 9 wskazań,
    - Usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 8 wskazań,
    - Tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych – 6 wskazań,
    - Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu FEM 2021-2027 - 6 wskazań,

Na poniższej tabeli zaprezentowano rozkład odpowiedzi dot. zainteresowania szkoleniami z obszaru ROZWOJU USŁUG I DEINSTYTUCJONALIZACJI w podziale na rodzaj instytucji.

Tabela 2 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru ROZWOJU USŁUG I DEINSTYTUCJONALIZACJI w podziale na rodzaje instytucji – Kadra zarządzająca

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**											
	OPS/CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
Inicjowanie procesów związanych z deinstytucjonalizacją usług społecznych	**32**	14	2	1	1	0	3	3	1	0	**57**	**38%**
Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu FEM 2021-2027	**29**	8	**4**	**2**	**2**	1	3	**6**	0	1	**56**	**37%**
Usługi społeczne na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	20	**18**	**5**	0	1	0	3	2	0	0	**49**	**33%**
Usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	18	16	1	0	**2**	0	2	**8**	0	0	**47**	**31%**
Usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców	**31**	5	3	0	**2**	0	1	4	0	0	**46**	**31%**
Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwoju usług społecznych	22	9	3	1	0	0	3	5	1	**2**	**46**	**31%**
Tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel	22	13	0	1	0	1	**5**	3	0	0	**45**	**30%**
Programowanie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym	24	5	3	1	1	1	4	4	1	0	**44**	**29%**
Tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych	26	1	3	0	0	1	**5**	**6**	1	1	**44**	**29%**
E-usługi - włączanie nowych technologii w celu wsparcia świadczonych usług społecznych w środowisku	23	7	3	0	**2**	0	4	2	0	0	**41**	**27%**

Tematyka szkoleń	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań											
	OPS/CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	15	9	0	**2**	0	**2**	3	**9**	0	0	**40**	**27%**
Rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacja od podstaw – definicje, typologia i odbiorcy usług	17	9	2	0	**2**	0	4	2	0	0	**36**	**24%**
Monitoring i ewaluacja w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji	19	6	2	0	1	**2**	4	1	1	0	**36**	**24%**
Diagnoza potencjału i potrzeb w obszarze rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	25	1	2	0	1	0	1	1	1	0	**32**	**21%**
Usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	19	4	0	0	**2**	**2**	**5**	0	0	0	**32**	**21%**
Zlecanie realizacji usług społecznych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom ekonomii społecznej	21	2	2	0	0	1	2	4	0	0	**32**	**21%**
Realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia (powrotu do środowiska) mieszkańca DPS	8	**17**	1	0	0	0	3	1	0	0	**30**	**20%**
Podmioty realizujące usługi społeczne i ich angażowanie	19	3	2	1	0	0	1	1	1	0	**28**	**19%**
Reorganizacja domów pomocy społecznej w kierunku świadczenia usług środowiskowych	3	**21**	0	0	0	0	3	1	0	0	**28**	**19%**
Szkolenie z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	17	4	2	0	0	1	0	3	0	0	**27**	**18%**
Diagnoza możliwości usamodzielniania mieszkańców DPS	6	**17**	1	0	0	0	3	0	0	0	**27**	**18%**
Organizacja systemu wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania w oparciu o funkcjonowanie dziennych ośrodków wsparcia	13	4	**5**	0	0	0	1	4	0	0	**27**	**18%**

Tematyka szkoleń	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań											
	OPS/CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
Uruchamianie CUS od podstaw	21	1	0	0	1	0	0	2	0	0	**25**	**17%**
Przygotowanie dokumentów niezbędnych do uruchomienia CUS: diagnoz, programu usług społecznych w gminie, wzorów IPUS	21	1	0	0	1	0	0	1	0	0	**24**	**16%**
Realizacja usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia	11	2	2	0	0	0	1	4	0	0	**20**	**13%**
Usługi społeczne w obszarze pieczy zastępczej, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	7	0	0	0	1	**3**	**8**	0	0	0	**19**	**13%**
Rola ekonomii społecznej w rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	9	5	1	0	0	0	2	0	0	0	**17**	**11%**
Szkolenie z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	12	3	1	0	0	0	0	1	0	0	**17**	**11%**
Zasady współpracy pomiędzy poszczególnymi pracownikami CUS (KIPUS-OSL-PS)	15	1	0	0	0	0	0	0	0	0	**16**	**11%**
Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	4	0	1	0	0	**5**	**5**	0	0	1	**16**	**11%**
Szkolenie z zakresu organizacji społeczności lokalnej zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	11	1	1	0	0	0	0	0	0	0	**13**	**9%**
Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie bezdomności, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	8	3	0	0	0	0	0	0	1	0	**12**	**8%**

SZKOLENIA – KOMPETENCJE INTERPERSONALNE W ZARZĄDZANIU

Kolejnym obszarem, w którym kadra zarządzająca mogłaby podnosić swoje kompetencje były kwestie związane z rozwojem tzw. umiejętności miękkich. Zainteresowanie kadry zarządzającej tym obszarem tematycznym było bardzo wysokie.

Spośród tematów, które wskazywała większość instytucji były zagadnienia dot. **motywowania pracowników** (wskazywane przez zdecydowaną większość instytucji jako najbardziej oczekiwane), **budowania i zarządzania zespołem, w tym rozwiązywania konfliktów**. Ważnym aspektem do wzmocnienia jest też **profilaktyka stresu i wypalenia zawodowego**, zarówno wśród pracowników, jak i samej kadry zarządzającej – ponad połowa instytucji objętych badaniem uznała potrzebę realizacji szkoleń w tym zakresie.

Warto podkreślić, że kwestie **dot. budowania zespołu i zarządzanie procesem zmiany** w instytucji były wskazywane jako najbardziej pożądane wśród kadry zarządzającej z OPS/CUS, co może wynikać z faktu, że te instytucje przygotowują się do zmian wynikających z procesu deinstytucjonalizacji lub aktualnie są w procesie reorganizacji jednostki i potrzebują wsparcia w tym zakresie.

Jeśli chodzi o DPS-y, które też będą przechodzić reorganizację, to kadra zarządzająca obecnie nie widzi aż tak dużej potrzeby ponoszenia kompetencji w obszarze przeprowadzania zespołów przez proces zmiany.

Rozkład odpowiedzi na pytania dot. szkoleń z zakresu kompetencji interpersonalnych w podziale na rodzaje instytucji prezentuje tabela poniżej.

Tabela 3 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru KOMPETENCJE INTERPERSONALNE W ZARZĄDZANIU w podziale na rodzaje instytucji – Kadra Zarządzająca

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**											
	OPS/CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
Motywowanie pracowników	**30**	**22**	**8**	2	**5**	**7**	**7**	13	0	**2**	**96**	**64%**
Budowanie i zarządzanie zespołem	**34**	19	5	**3**	4	4	3	12	**1**	**2**	**87**	**58%**
Sytuacje konfliktowe i zarządzanie kryzysem zespołu	26	**22**	4	2	3	3	**6**	**14**	**1**	**3**	**84**	**56%**
Mediacje jako profesjonalny sposób rozwiązywania konfliktów	27	**21**	5	1	**5**	**4**	1	**14**	0	1	**79**	**53%**
Stres i wypalenie zawodowe wśród pracowników – jak zapobiegać	27	18	5	0	3	3	**5**	**14**	0	1	**76**	**51%**
Profilaktyka stresu i wypalenia zawodowego na stanowisku kierowniczym	25	18	5	2	3	3	4	13	**1**	1	**75**	**50%**
Zarządzanie procesem zmiany w instytucji	**28**	17	5	**3**	2	0	4	7	0	0	**66**	**44%**
Zarządzanie informacją, organizacja skutecznych przepływów komunikacyjnych w instytucji/zespole	25	20	5	1	2	2	2	9	0	0	**66**	**44%**
Budowanie marki instytucji działającej w obszarze włączenia społecznego	21	10	**7**	**3**	3	2	1	9	0	0	**56**	**37%**

DORADZTWO Z OBSZARU DEINSTYTUCJONALIZACJI I ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

W ramach projektu koordynacyjnego ROPS w Krakowie zaplanowano do realizacji również doradztwo z zakresu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w ramach 3 obszarów tematycznych.

Zaproponowane obszary doradztwa są związane głównie z działalnością dwóch rodzajów instytucji - OPS/CUS oraz DPS i te instytucje wyraziły zainteresowanie wsparciem doradczym:

1) **rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacji – największa liczba wskazań wśród kadry OPS/CUS – 32 wskazania/56 inst., tj. 57%,**
2) uruchamianie i funkcjonowanie CUS – największa liczba wskazań wśród kadry OPS/CUS – 19 wskazań/ 56 inst., tj. 33%
3) realizacja usług społecznych w środowisku lokalnym przez placówki opieki całodobowej – pożądany temat wśród kadry DPS (20 wskazań/32 inst, tj. 62%).

Z przytoczonej wyżej analizy wynika, że jest zainteresowanie ogólną tematyką rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji wśród kadry zarządzającej OPS/CUS, ale już mniejsze jest w kwestii samego tworzenia CUS, co może świadczyć o braku takich planów w kontekście najbliższej przyszłości tych instytucji lub małej wiedzy na temat specyfiki i funkcjonowania samego CUS.

Poniżej tabela z rozkładem odpowiedzi uwzględniającej rodzaj reprezentowanej instytucji.

Tabela 4 Zestawienie odpowiedzi dot. DORADZTWA z obszaru ROZWOJU USŁUG I DEINSTYTUCJONALIZACJI w podziale na rodzaje instytucji - Kadra Zarządzająca

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**											
	OPS/ CUS 56	**DPS** 32	**DDP** 9	**OIK** 4	**PWD** 7	**POW** 7	**PCPR** 11	**ŚDS** 20	**Schr.** 1	**Inne** 3	**Suma** 150	**Suma %**
rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacji	32	11	4	1	3	3	5	7	1	1	**68**	**45%**
realizacja usług społecznych w środowisku lokalnym przez placówki opieki całodobowej	9	20	2	1	1	0	4	5	0	0	**42**	**28%**
uruchamianie i funkcjonowanie CUS	19	2	1	0	2	0	0	1	0	0	**25**	**17%**

STUDIA PODYPLOMOWE

Projekt koordynacyjny ROPS w Krakowie zakłada podnoszenie kompetencji również w formie studiów podyplomowych. W związku z powyższym zapytano kadrę zarządzającą o zainteresowanie taką formą wsparcia.

Zaproponowano 4 tematy studiów, można było wskazać więcej niż 1 temat. Zdecydowana większość kadry zarządzającej chętnie skorzystałaby z takiej formuły doskonalenia zawodowego (106 wskazań, tj. 71 %).

Najczęściej wskazywanym tematem był obszar związany z **pozyskiwaniem funduszy i zarządzaniem projektami unijnymi – 53 wskazania (35%), zainteresowanie wśród wszystkich rodzajów instytucji**, następnie MBA - Master of Business Administration – 46 wskazań, tj. 30%, deinstytucjonalizacja i rozwój usług środowiskowych dla kadry zarządzającej - 43 wskazania, tj. 29%, najmniejsza popularność tematu dot. organizacji i zarządzania w pomocy społecznej – 36 wskazań, tj. 24 %.

SUPERWIZJA

Kolejną formą doskonalenia zawodowego zaplanowaną do realizacji w ramach projektu jest superwizja.

Chęć udziału kadry zarządzającej w superwizji zgłosiło **98 instytucji (65% badanych).** W ogóle nie jest zainteresowanych tą formą wsparcia 44 instytucje tj. 35%. Wśród 98 instytucji zainteresowanych, uczestnictwo zadeklarowało łącznie 145 osób – przedstawicieli kadry zarządzającej.

WIZYTY STUDYJNE

Dopełnieniem wsparcia kompetencyjnego świadczonego w ramach projektu są wizyty studyjne – krajowe i zagraniczne, których celem jest poznanie dobrych praktyk, innowacyjnych rozwiązań w obszarze rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Większym powodzeniem cieszą się wizyty krajowe – chęć udziału w nich deklarują kadry ze 120 instytucji, tj. 80 % instytucji biorących udział w badaniu.
Zainteresowanie wizytami studyjnymi zagranicznymi jest na niższym poziomie - 73 wskazania, tj. 49%.

Tabela 5 Zainteresowanie wizytami studyjnymi – Kadra Zarządzająca

Rodzaj wizyty	Ilość zainteresowanych instytucji 150 instytucji biorących udział w badaniu	
	TAK	NIE
Wizyty studyjne krajowe	120	30
Wizyty studyjne zagraniczne	73	77

Przedstawicieli kadry zarządzającej poproszono również o polecenie miejsc/podmiotów, gdzie realizowane są ciekawe inicjatywy/modelowe rozwiązania w obszarze rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Wskazano następujące miejsca/pomioty:

- CUS Myślenice,
- CUS Skawina,
- CUS Adamówka,
- CUS w Resku,
- Dzienny Dom Pomocy Centrum Alzheimera w Warszawie,
- Stargard Szczeciński - współpraca samorządu z NGO na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Niektórzy wskazali również, jakiego rodzaju dobre praktyki chcieliby poznawać podczas wizyt studyjnych, jaka działalność ich interesuje:

- aktywizacja zawodowa i społeczna uczestników ośrodków wsparcia, usamodzielnianie,
- DPS prowadzący mieszkania treningowe i wspomagane,
- spółdzielnia socjalna świadcząca usługi opiekuńcze.

POTRZEBY PRACOWNIKÓW

Analiza przeprowadzona w tej części raportu będzie dotyczyć potrzeb szkoleniowych **pracowników instytucji włączenia społecznego** z terenu Województwa Małopolskiego.

SZKOLENIA - PRAWO

W ramach szkoleń z przepisów prawa największą popularnością wśród pracowników ogółem cieszyły się, tak jak w przypadku kadry zarządzającej tematy dot. **przepisów ustawy o pomocy społecznej – 98 wskazań, tj. 68%.** Tą tematyką była zainteresowana kadra z wszystkich rodzajów

instytucji, w szczególności z domów pomocy społecznej oraz ośrodków pomocy społecznej/centrów usług społecznych.

Kolejnym istotnym obszarem do pogłębienia wskazywanym przez wszystkie rodzaje instytucji były **regulacje prawne związane z ochroną zdrowia psychicznego – 81 wskazań, tj. 53%.** Tym tematem najbardziej byli zainteresowani pracownicy ŚDS i DPS (jest to związanie z profilem klientów, których obejmują wsparciem). To zagadnienie było też **stosunkowo często wskazywane wśród pracowników POW.**

Pracownicy wskazywali również, że potrzebują wsparcia w zakresie **przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej – 75 wskazań, tj. 49%** oraz tematem powiązanym - postępowania w ramach procedury „Niebieskie Karty" – 65 wskazań, tj. 42%. Potrzebę podnoszenia kompetencji w tym zakresie wskazały wszystkie OIK-i biorące udział w badaniu, dużym zainteresowaniem ten temat cieszył się również wśród OPS i PCPR. Tematyka ta jest zbieżna z zakresem realizowanych przez wymienione wyżej instytucje zadań.

Instytucje tworzące system wspierania rodziny i pieczy zastępczej, tj. OPS/CUS, PCPR, POW i PWD były zainteresowane w szczególności **aktualizacją przepisów prawa z obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej,** dlatego ten obszar był wskazywany jako jeden z najpilniejszych do realizacji przez **40%** podmiotów biorących udział w badaniu.

Szkolenie dot. przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, wskazane jako rekomendowane do realizacji w regulaminie naboru projektów koordynacyjnych ROPS, zostało potwierdzone w wynikach ankiety – **62 wskazania, 40%** uczestników badania było zainteresowanych tym tematem. Byli to w szczególności pracownicy OPS/CUS, a następnie DPS.

Ważnym aspektem pracy jest również kwestia dot. **ochrony prawnej pracowników pomocy społecznej** – **61 wskazań, 40%.** Ten temat był wskazywany najczęściej wśród pracowników PCPR i OPS.

Spośród innych tematów warto wskazać takie, które są związane ściśle ze specyfiką realizowanych zadań i dlatego są wskazywane jako najpilniejsze wśród danej kategorii instytucji, choć ogółem nie mają dużego zainteresowania. Jest to tematyka związana ze **stosowaniem przymusu bezpośredniego – wskazywana jako istotna przez kadrę DPS**, kwestie związane **prawnymi aspektami organizacji opieki nad dzieckiem cudzoziemskim w pieczy zastępczej** – wskazywane przez kadrę PCPR, **realizacja zasad dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami** – istotna dla pracowników ŚDS.

Poniżej tabela prezentująca szczegółowy rozkład odpowiedzi dot. potrzeb szkoleniowych w obszarze PRAWA w podziale na rodzaje instytucji. Na czerwono zaznaczono tematy wskazywane najczęściej przez poszczególne rodzaje instytucji.

Tabela 6 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru PRAWA w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** **3**	**Suma** 154	**Suma%**
Aktualne przepisy Ustawy o pomocy społecznej	**47**	**26**	**1**	**4**	5	1	3	**10**	**1**	98	**64%**
Aktualne przepisy Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego	26	**21**	0	2	5	1	**11**	**14**	**1**	81	**53%**
Aktualne przepisy Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej	**45**	1	0	**5**	**8**	**4**	**8**	3	1	75	**49%**
Zasady postępowania w ramach procedury „Niebieskie Karty”	**42**	3	0	**5**	4	**3**	5	3	0	65	**42%**
Aktualne przepisy Ustawy o wspieraniu rodziny i syst. Pieczy zast.	32	0	0	0	**10**	**3**	**14**	1	**2**	62	**40%**
Procedura przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej (…)	38	14	0	1	4	0	4	1	0	62	**40%**
Prawna ochrona pracownika podczas wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej	31	15	0	2	6	0	3	4	0	61	**40%**
Wybrane zagadnienia z prawa rodzinnego	29	4	0	2	**8**	2	8	3	**2**	58	**38%**
Prawo pracy	11	17	0	1	5	**5**	5	3	1	48	**31%**
Wybrane zagadnienia z prawa administracyjnego	25	11	0	1	6	**4**	0	0	0	47	**31%**
Postępowania w sprawach przyznawania świadczeń z pomocy społ.	33	3	**1**	0	4	0	2	2	**1**	46	**30%**
Procedura zastosowania przymusu bezpośredniego	9	**21**	0	1	2	0	4	**5**	1	43	**28%**
Realizacja zasad dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami	21	8	**2**	1	1	2	1	**6**	**1**	43	**28%**
Aktualne przepisy Ustawy prawo zamówień publicznych	11	16	0	1	6	2	0	2	1	39	**25%**
Przegląd obowiązujących aktów prawnych pod kątem realizacji i rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	19	7	0	1	2	0	2	**5**	1	37	**24%**
Aktualne przepisy Ustawy o finansach publicznych	11	14	0	1	5	1	1	1	1	35	**23%**
Zlecanie zadań z obszaru pomocy społecznej	21	0	0	0	4	0	1	2	0	28	**18%**
Aktualne przepisy Ustawy o realiz. Usług społecznych przez CUS	16	3	1	0	1	0	2	1	**1**	25	**16%**
Formalno-prawne aspekty wsparcia cudzoziemców (uchodźców z Ukrainy)	9	2	0	3	5	1	3	1	0	24	**16%**
Formalno-prawne aspekty organizacji opieki nad dzieckiem cudzoziemskim w pieczy zastępczej	6	1	0	0	**8**	1	6	0	0	22	**14%**

SZKOLENIA – ROZWÓJ USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJA

W ramach zagadnień z obszaru rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji najbardziej popularnym wśród ogółu instytucji biorących udział w badaniu był temat dot**. usług społecznych na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 45 wskazań, 29%,** najczęściej wskazywany przez kadrę OPS/CUS i DPS.

Kolejnym ważnym tematem wartym wzmocnienia były zagadnienia **dot. tworzenia mieszkań treningowych lub wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel – 40 wskazań, 26%,** głównie wśród kadry OPS/CUS i PCPR.

Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 39 wskazań, 25%, wskazywane w szczególności przez kadrę OPS/CUS, następnie DPS i POW.

W bloku tematycznym dotyczącym rozwoju usług i deinstytucjonalizacji zainteresowanie konkretnymi zagadnieniami powiązane jest ściśle z zadaniami jakie realizuje dany rodzaj instytucji, nie ma tylu uniwersalnych tematów co w innych obszarach, np. prawa, dlatego należy rozpatrywać wyniki bardziej w kontekście oczekiwań konkretnych typów instytucji.

Poniżej wskazano najpopularniejsze tematy wskazane przez poszczególne rodzaje instytucji:

- **OPS/CUS** – 54 instytucje biorące udział w badaniu:
  - Usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców – 25 wskazań,
  - Diagnoza potencjału i potrzeb w obszarze rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji – 22 wskazania,
  - Usługi społeczne na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 22 wskazania,
  - Usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej- 21 wskazań,
- **DPS – 33 instytucje biorące udział w badaniu:**
  - Diagnoza możliwości usamodzielniania mieszkańców DPS – 23 wskazania,
  - Realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia (powrotu do środowiska) mieszkańca DPS – 20 wskazań,
  - Reorganizacja domów pomocy społecznej w kierunku świadczenia usług środowiskowych – 18 wskazań,
- **DDP/Kluby samopomocy dla osób starszych – 5 instytucji biorących udział w badaniu:**
  - Realizacja usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia – 3 wskazania,
  - Realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia (powrotu do środowiska) mieszkańca DPS – 3 wskazania,
- **OIK – 5 instytucji biorących udział w badaniu:**
  - Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie bezdomności, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 1 wskazanie,
- **PWD – 7 instytucji biorących udział w badaniu :**
  - Realizacja usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia – 4 wskazania (uwaga: prawdopodobnie przedstawiciele PWD źle zrozumieli temat, chodzi tu o usługi opiekuńcze wobec osób starszych, z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, a nie realizacja opieki nad dzieckiem w placówce wsparcia dziennego, dlatego ten wynik należy interpretować jako błędny),
  - E-usługi – włączanie nowych technologii w celu wsparcia świadczonych usług społecznych w środowisku – 2 wskazania,

- Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 – 2 wskazania,

– **POW – 18 instytucji biorących udział w badaniu:**
  - Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej – 10 wskazań,
  - Tworzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel – 7 wskazań,
  - Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej – 7 wskazań,

– **PCPR 10 instytucji biorących udział w badaniu:**
  - Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej – 10 wskazań,
  - Tworzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel – 8 wskazań,
  - Standardy świadczenia usług w mieszkaniu treningowym/wspomaganym – 6 wskazań,

– **ŚDS instytucji biorących udział w badaniu**:
  - Realizacja usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia – 4 wskazania/19 instytucji
  - Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwoju usług społecznych – 4 wskazania/19 instytucji.

Rozkład odpowiedzi z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów instytucji prezentuje tabela poniżej.

Tabela 7 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Usługi społeczne na rzecz osób starszych, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	**22**	13	**3**	0	2	0	2	3	0	45	**29%**
Tworzenie mieszkań treningowych lub wspomaganych, w tym pozyskiwanie środków zewnętrznych na ten cel	16	5	0	1	**8**	0	**7**	3	0	40	**26%**
Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie psychicznym, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	16	9	1	**2**	1	0	**6**	3	1	39	**25%**
Usługi społeczne na rzecz osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	17	15	1	0	1	0	1	2	0	37	**24%**
Diagnoza możliwości usamodzielniania mieszkańców DPS	9	**23**	**3**	0	1	0	0	1	0	37	**24%**
Usługi społeczne na rzecz ogółu mieszkańców	**25**	3	1	0	2	0	2	2	0	35	**23%**
Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwoju usług społecznych	17	7	1	1	2	0	2	**4**	1	35	**23%**
Diagnoza potencjału i potrzeb w obszarze rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	**22**	5	1	0	3	0	2	1	0	34	**22%**
Rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacja od podstaw – definicje, typologia i odbiorcy usług	17	8	1	0	4	0	0	2	1	33	**21%**
Programowanie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie lokalnym	18	4	1	1	3	0	3	0	1	31	**20%**
Tworzenie lokalnego planu rozwoju usług społecznych	17	2	1	0	5	0	3	3	0	31	**20%**
E-usługi - włączanie nowych technologii w celu wsparcia świadczonych usług społecznych w środowisku	17	4	0	0	2	2	3	3	0	31	**20%**
Standardy świadczenia usług w mieszkaniu treningowym/wspomaganym	11	8	1	0	**6**	0	3	1	0	30	**19%**
Realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia (powrotu do środowiska) mieszkańca DPS	5	**20**	**3**	0	1	0	0	1	0	30	**19%**

	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Usługi społeczne na rzecz rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	**21**	1	0	0	4	0	2	0	0	28	**18%**
Realizacja usług opiekuńczych w ośrodkach wsparcia	12	3	**3**	0	0	**4**	1	**4**	1	28	**18%**
Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej	6	0	0	0	**10**	0	**10**	0	1	27	**18%**
Organizacja systemu wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania w oparciu o funkcjonowanie dziennych ośrodków wsparcia	17	4	**2**	0	0	0	0	2	1	26	**17%**
Finasowanie usług społecznych, w tym pozyskiwanie środków z programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027	15	2	0	0	2	**2**	2	2	0	25	**16%**
Usługi społeczne w obszarze pieczy zastępczej, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	13	0	0	0	5	0	**6**	1	0	25	**16%**
Podmioty realizujące usługi społeczne i ich angażowanie	11	6	0	0	1	1	1	**3**	1	24	**16%**
Reorganizacja domów pomocy społecznej w kierunku świadczenia usług środowiskowych	3	**18**	1	0	2	0	0	0	0	24	**16%**
Monitoring i ewaluacja w obszarze usług społecznych i deinstytucjonalizacji	11	3	0	0	1	0	1	1	1	18	**12%**
Usługi społeczne na rzecz osób w kryzysie bezdomności, w tym możliwości realizacji usług środowiskowych przez placówki opieki całodobowej	9	2	0	1	1	0	2	0	1	16	**10%**
Szkolenie z zakresu opracowywania i realizacji indywidualnych planów usług społecznych zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	11	1	0	0	2	0	0	0	0	14	**9%**
Rola ekonomii społecznej w rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	10	2	0	0	0	0	1	1	0	14	**9%**
Szkolenie z zakresu zarządzania i organizacji usług społecznych zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	10	1	0	0	1	0	0	0	0	12	**8%**

	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Przygotowanie dokumentów niezbędnych do uruchomienia CUS: diagnoz, programu usług społecznych w gminie, wzorów IPUS	9	0	0	0	0	**2**	0	1	0	12	**8%**
Uruchamianie CUS od podstaw	9	0	0	0	0	1	0	1	0	11	**7%**
Zlecanie realizacji usług społecznych organizacjom pozarządowym i innym podmiotom ekonomii społecznej	9	1	0	0	0	0	0	1	0	11	**7%**
Szkolenie z zakresu organizacji społeczności lokalnej zgodnie z Rozporządzeniem RM z dn. 30 marca 2020 r. w sprawie szkoleń dla pracowników centrum usług społecznych	9	0	0	0	1	0	0	0	0	10	**6%**
Zasady współpracy pomiędzy poszczególnymi pracownikami CUS (KIPUS-OSL-PS)	8	0	0	0	0	0	0	0	0	8	**5%**

SZKOLENIA - METODY I TECHNIKI PRACY SOCJALNEJ

Tematyka ujęta w bloku METODY I TECHNIKI PRACY SOCJALNEJ, dotyczy warsztatu pracy pracownika socjalnego, w szczególności tego zatrudnionego w OPS/CUS, dlatego odpowiedzi respondentów przy okazji tego pytania mogą być obarczone błędem. Wynika to m.in. z faktu, że instytucje, które nie zatrudniają pracowników socjalnych (bo tak wskazały w metryce), wykazywały zainteresowanie tą tematyką. Być może te instytucje zinterpretowały te możliwe do realizacji tematy bardziej ogólnie, a nie w kontekście realizacji stricte pracy socjalnej przez zatrudnionych w placówce pracowników socjalnych. Można wiec przyjąć, że w przypadku instytucji, które nie zatrudniają pracowników socjalnych, ważne są tematy związane z indywidualnym podejściem do klienta/odbiorcy wsparcia, ogólnych metod pracy z osobami w kryzysie psychicznym, czy praca z rodziną z problemem uzależnień.

Szczegółowo przeanalizowane zostaną wyniki wśród kadry OPS/CUS, PCPR, DPS bo to one zatrudniają pracowników socjalnych, choć wykonywane przez nich zadania mają różny charakter w tych różnych typach podmiotów.

Poniżej najbardziej znaczące tematy do realizacji według rodzajów instytucji:

- **OPS/CUS – 54 instytucje** biorące udział w badaniu**:**
  - Praca socjalna z rodziną wieloproblemową – 43 wskazania,
  - Praca socjalna z osobą w kryzysie psychicznym – 42 wskazania,
  - Praca z indywidualnym przypadkiem – 41 wskazań,
  - Diagnoza rodziny – 41 wskazań,
- **DPS – 33 instytucje** biorące udział w badaniu:
  - Praca z indywidualnym przypadkiem – 24 wskazania,
  - Praca socjalna z osobą w kryzysie psychicznym – 14 wskazań,
  - Praca socjalna z grupą i Praca socjalna z osobą z niepełnosprawnością i jego rodziną – po 12 wskazań,
- **PCPR – 10 instytucji** biorących udział w badaniu:
  - Pierwszy kontakt z osobą zagrożoną samobójstwem – 6 wskazań,
  - Praca z rodziną z problemem uzależnień – 5 wskazań,
  - Praca socjalna z rodziną wieloproblemową - 5 wskazań,
  - Praca z rodziną w ujęciu systemowym - 5 wskazań.
- **OIK – 5 instytucji** biorących udział w badaniu:
  - Praca z indywidualnym przypadkiem – 4 wskazania,
  - Praca socjalna z osobą w kryzysie psychicznym - 4 wskazania.

Stosunkowo małe zainteresowanie wykazały OPS/CUS tematyką związaną ze **wsparciem cudzoziemców czy społeczności zmarginalizowanych – Romów**. O ile kwestia integracji Romów nie jest obszarem, który dotyczy wszystkich ośrodków pomocy społecznej, to zagadnienia związane ze wsparciem uchodźców z Ukrainy jest kwestią, która ma uniwersalny charakter i dotyczy wszystkich OPS/CUS z Małopolski. Mimo małego zainteresowania tą tematyką, szkolenia z tego zakresu są rekomendowane. Wynika to z założeń projektów koordynacyjnych ROPS.

Rozkład odpowiedzi według instytucji prezentuje poniższa tabela. Na czerwono zaznaczono najpopularniejsze tematy w poszczególnych kategoriach podmiotów biorących udział w badaniu.

Tabela 8 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru METOD I TECHNIK PRACY SOCJALNEJ w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Praca z indywidualnym przypadkiem	**41**	**24**	**3**	**4**	4	**5**	**10**	**12**	**1**	104	**68%**
Praca socjalna z osobą w kryzysie psychicznym	**42**	**14**	1	**4**	2	1	8	**6**	1	79	**51%**
Praca z rodziną z problemem uzależnień	38	7	0	**3**	**5**	3	**9**	5	1	71	**46%**
Diagnoza rodziny	**41**	2	0	**3**	4	**4**	**9**	4	1	68	**44%**
Praca socjalna z rodziną wieloproblemową	**43**	3	0	**3**	**5**	2	5	4	1	66	**43%**
Pierwszy kontakt z osobą zagrożoną samobójstwem	27	10	0	**3**	**6**	1	8	4	2	61	**40%**
Praca socjalna z grupą	28	**12**	2	1	1	2	7	**6**	1	60	**39%**
Praca socjalna z osobą z niepełnosprawnością i jego rodziną	29	**12**	1	2	2	0	1	**7**	1	55	**36%**
Realizacja kontraktu socjalnego	**41**	4	0	2	0	1	0	4	1	53	**34%**
Współpraca z przedstawicielami innych sektorów na rzecz wsparcia osób potrzebujących pomocy	25	7	0	2	4	**4**	5	2	1	50	**32%**
Praca z rodziną w ujęciu systemowym	22	2	0	2	**5**	**4**	**10**	4	0	49	**32%**
Współpraca pracownika socjalnego z asystentem rodziny	36	2	0	1	1	1	3	1	0	45	**29%**
Realizacja projektu socjalnego	29	3	0	1	0	1	0	3	0	37	**24%**
Organizowanie społeczności lokalnej	21	2	0	1	0	1	2	2	0	29	**19%**
Diagnoza środowiska lokalnego	19	0	1	0	1	2	4	2	0	29	**19%**
Praca socjalna z osobami w kryzysie bezdomności	22	3	0	1	1	0	1	0	0	28	**18%**
Praca socjalna z osobą po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności	20	4	0	2	1	0	0	1	0	28	**18%**
Praca socjalna z cudzoziemcami, w szczególności uchodźcami z Ukrainy (nawiązywanie kontaktu, świadczenia, zasady wsparcia w kryzysie, wspieranie integracji)	12	1	0	2	2	1	2	0	0	20	**13%**

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Praca metodą streetworkingu (m.in. z osobami w kryzysie bezdomności)	11	0	0	1	0	0	2	0	0	14	**9%**
Praca socjalna ze społecznościami zmarginalizowanymi (Romami) i ich otoczeniem	9	0	0	1	1	0	0	0	0	11	**7%**

SZKOLENIA – WSPARCIE DZIECKA, RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ

Tematyka szkoleń ujęta w tym bloku dotyczy w głównej mierze kadry zatrudnionej w OPS/CUS (głownie asystentów rodziny), PWD, PCPR (głownie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej) i wychowawców, pedagogów, psychologów zatrudnionych w POW. Wyniki badania będą w głównej mierze wykorzystane w procesie konstruowania oferty szkoleniowej w ramach projektu regionalnego pn. „Po pierwsze rodzina".

Najpopularniejsze w ramach tego bloku tematycznego okazały się zagadnienia związane z **metodami pracy z rodziną wieloproblemową – 67 wskazań , tj. 44%,** następnie kwestie dotyczące **przeprowadzania diagnozy rodziny – 62 wskazania, tj. 40 %** i **tworzenie, realizacja i ewaluacja planu pracy z rodziną przejawiającą trudności opiekuńczo-wychowawcze – 57 wskazań, tj. 37%.** Te 3 wskazane obszary miały najwyższą ilość wskazań wśród kadry OPS/CUS.

Poniżej przedstawiono najczęściej pojawiające się tematy w podziale na poszczególne typy instytucji, które tworzą system wsparcia dziecka, rodziny i pieczy zastępczej:

- **OPS/CUS – 54 instytucje** biorące udział w badaniu**:**
    - Praca z rodziną wieloproblemową – 38 wskazań,
    - Tworzenie, realizacja i ewaluacja planu pracy z rodziną przejawiającą trudności opiekuńczo-wychowawcze – 36 wskazań,
    - Diagnoza rodziny – 32 wskazania,
- **PWD– 7 instytucji** biorących udział w badaniu:
    - Działania profilaktyczne – zapobieganie negatywnym zjawiskom wśród dzieci i młodzieży – 6 wskazań,
    - Praca z rodziną uczestnika placówki wsparcia dziennego, w tym nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu, wspieranie w kwestiach kompetencji wychowawczych i sytuacjach kryzysowych – 6 wskazań,
    - Budowanie systemu docierania do dzieci, młodzieży i ich rodzin wymagających objęcia oddziaływaniem placówki wsparcia dziennego – 6 wskazań,
- **POW – 18 instytucji** biorących udział w badaniu:
    - Rozpoznawanie symptomów dziecka krzywdzonego (w tym seksualnie) i podejmowanie interwencji – 15 wskazań,
    - Praca z dzieckiem z zaburzeniami psychicznymi, w tym z zachowaniami suicydalnymi – 14 wskazań,
    - Praca z dzieckiem z zaburzeniami zachowania – 14 wskazań,
    - Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami – 14 wskazań,
- **PCPR – 10 instytucji** biorących udział w badaniu:
    - Wspieranie rodzin zastępczych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej – 9 wskazań,
    - Zaburzenia zachowania i rozwoju u dzieci i młodzieży – klasyfikacja, podstawy teoretyczne – 8 wskazań,
    - Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami – 8 wskazań,
    - Okresowa ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej – 8 wskazań,

Rozkład odpowiedzi w obszarze WSPARCIA RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ prezentuje tabela umieszczona poniżej.

Tabela 9 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru WSPARCIE DZIECKA, RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Praca z rodziną wieloproblemową	**38**	1	1	**3**	3	5	10	**5**	**1**	67	**44%**
Diagnoza rodziny	**32**	1	0	**3**	6	3	10	4	**3**	62	**40%**
Tworzenie, realizacja i ewaluacja planu pracy z rodziną przejawiającą trudności opiekuńczo-wychowawcze	**36**	1	0	2	3	4	10	1	0	57	**37%**
Rozpoznawanie symptomów dziecka krzywdzonego (w tym seksualnie) i podejmowanie interwencji.	25	0	0	2	5	4	**15**	0	1	52	**34%**
Uzależnienia dzieci i młodzieży, w tym uzależnienia behawioralne i cyberuzależnienia - podstawy teoretyczne i praca z młodym człowiekiem	21	1	0	**3**	6	4	13	2	2	52	**34%**
Praca z dzieckiem z zaburzeniami psychicznymi, w tym z zachowaniami suicydalnymi	20	**2**	0	2	5	3	**14**	2	1	49	**32%**
Praca z dzieckiem z zaburzeniami zachowania	18	**2**	0	2	7	3	**14**	1	2	49	**32%**
Praca z dzieckiem z rodziny z problemem uzależnienia	25	0	0	1	4	3	12	0	**3**	48	**31%**
Zaburzenia zachowania i rozwoju u dzieci i młodzieży - klasyfikacja, podstawy teoretyczne	19	1	0	**3**	**8**	3	11	1	1	47	**31%**
Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami	16	0	0	**3**	**8**	3	**14**	1	1	46	**30%**
Praca z dzieckiem z zaburzeniami rozwoju (m.in. autyzm, zespół Aspergera, zespół Retta)	15	**2**	0	1	7	4	13	2	0	44	**29%**
Komunikacja z dziećmi na różnych etapach rozwoju	15	0	0	2	6	4	9	3	2	41	**27%**
Działania profilaktyczne - zapobieganie negatywnym zjawiskom wśród dzieci i młodzieży	17	0	0	1	2	**6**	10	2	2	40	**26%**
Praca z dzieckiem FAS i ze spektrum FAS	15	1	0	1	5	3	12	1	2	40	**26%**
Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	19	0	0	0	6	1	12	1	0	39	**25%**
Zaburzenia odżywiania i postrzegania własnego ciała u nastolatków – podstawy teoretyczne i praca z młodym człowiekiem	15	0	0	**3**	5	3	11	1	0	38	**25%**
Doskonalenie metod i technik pracy asystenta rodziny	**32**	0	0	1	1	1	2	0	0	37	**24%**

Tematyka szkoleń	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Praca z rodziną uczestnika placówki wsparcia dziennego, w tym nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktu, wspieranie w kwestiach kompetencji wychowawczych i sytuacjach kryzysowych	16	1	0	2	1	**6**	1	4	1	32	**21%**
Praca w oparciu o indywidualny plan wsparcia wychowanka – pogłębiona diagnoza opracowywanie, monitoring oraz cykliczna ocena i modyfikacja planów	12	0	0	0	2	5	10	3	1	33	**21%**
Budowanie systemu docierania do dzieci, młodzieży i ich rodzin wymagających objęcia oddziaływaniem placówki wsparcia dziennego	16	0	0	1	3	**6**	4	1	0	31	**20%**
Kształtowanie kompetencji przyszłości u dzieci i młodzieży	11	0	0	1	3	3	12	1	0	31	**20%**
Okresowa ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	8	0	0	0	**8**	1	9	0	1	27	**18%**
Współpraca asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie wsparcia dziecka	17	0	0	0	5	1	3	0	0	26	**17%**
Wspieranie rozwoju i zainteresowań wychowanków	6	1	0	0	4	5	8	1	1	26	**17%**
Konstruowanie atrakcyjnej oferty dla uczestników placówki wsparcia dziennego	10	0	0	0	1	4	0	**8**	1	24	**16%**
Realizacja treningów kompetencji społecznych dla wychowanków	3	1	0	0	2	4	9	1	0	20	**13%**
Wspieranie rodzin zastępczych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	4	0	0	0	**9**	1	2	0	1	17	**11%**
Streetworking - praca podwórkowa z dziećmi i młodzieżą	7	0	0	0	0	2	2	0	0	11	**7%**

SZKOLENIA - ROZWÓJ USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I INNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU

Ten blok tematyczny dedykowany jest w głównej mierze kadrom asystenckim, terapeutycznym i opiekuńczym zatrudnionym w DPS, ŚDS, DDP i OPS/CUS. Poniższa analiza posłuży częściowo do skonstruowania oferty szkoleniowej dla kadr bezpośrednio świadczących usługi społeczne, realizowanej w projekcie regionalnym pn. „Po pierwsze rodzina".

Najpopularniejszym tematem dot. wsparcia osób niesamodzielnych/zależnych była kwestia **diagnozy potrzeb i tworzenia indywidualnego planu wsparcia – 78 wskazań, tj. 51%.** Zagadnienie pogłębionej diagnozy i wsparcia dostosowanego do potrzeb konkretnej osoby jest istotnym warunkiem by można było mówić o deinstytucjonalizacji wsparcia. Dlatego zalecenia sformułowane w Strategii Rozwoju Usług Społecznych, RPDI i wytycznych dot. realizacji projektów ze środków unijnych, zakładające wsparcie szkoleniowe w zakresie tworzenia indywidualnych programów wsparcia, są zbieżne z potrzebami kadr systemu oferującego to wsparcie.

Istotnym zagadnieniem dla kadr pracujących z osobami starszymi, z niepełnosprawnościami czy innymi potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu było również **motywowanie do terapii/aktywności - 72wskazania, tj. 47%.**

Na trzecim miejscu w katalogu najbardziej oczekiwanych tematów były kwestie związane z **pracą z osobami z chorobami otępiennymi – 66 wskazań, 43%**. Konieczność wsparcia kadr w tym zakresie potwierdzono też w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Województwa Małopolskiego czy Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030".

Poniżej przedstawiono najczęściej pojawiające się tematy dla kadr opiekuńczych i innych służb zatrudnionych w placówkach tworzących system wsparcia osób niesamodzielnych:

- **DPS – 33 instytucje** biorących udział w badaniu:
  - Diagnoza potrzeb i tworzenie indywidualnego planu wsparcia – 24 wskazania,
  - Praca z osobami z chorobami otępiennymi – 24 wskazania,
  - Motywowanie do terapii/aktywności – 23 wskazania,
  - Monitorowanie indywidualnego planu wsparcia, ewaluacja i modyfikacja planu- 23 wskazania,
- **ŚDS – 19 instytucji** biorących udział w badaniu:
  - Prowadzenie treningów umiejętności społecznych i życiowych – 13 wskazań,
  - Nowoczesne formy terapii dla osób ze szczególnymi potrzebami – 12 wskazań,
  - Motywowanie do terapii/aktywności - 11 wskazań,
- **DDP – 5 instytucji** biorących udział w badaniu:
  - Praca z osobami z chorobami otępiennymi – 5 wskazań,
  - Praca z osobami z chorobami otępiennymi – 4 wskazania,
  - Motywowanie do terapii/aktywności- 4 wskazania,
  - Współpraca z rodziną i opiekunami prawnymi odbiorcy wsparcia/usług – 4 wskazania,
  - Animacja czasu wolnego i rozwój zainteresowań odbiorców wsparcia/usług- 4 wskazania,
  - Podnoszenie standardów pracy oparciu o modelowe rozwiązania, dobre praktyki, innowacje społeczne - 4 wskazania,

    - Komunikacja z odbiorcą wsparcia/usług z uwzględnieniem specyfiki jego funkcjonowania (np. niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia psychiczne, demencja) - 4 wskazania,
- **OPS/CUS – 54 instytucje** biorące udział w badaniu**:**
    - Diagnoza potrzeb i tworzenie indywidualnego planu wsparcia – 34 wskazania,
    - Motywowanie do terapii/aktywności – 25 wskazań,
    - Praca z osobami z chorobami otępiennymi – 24 wskazania,
    - Współpraca z rodziną i opiekunami prawnymi odbiorcy wsparcia/usług - 24 wskazania.

Poniżej tabela ilustrująca rozkład odpowiedzi w bloku tematycznym w podziale na rodzaj instytucji.

Tabela 10 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru ROZWOJU USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I INNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Diagnoza potrzeb i tworzenie indywidualnego planu wsparcia	**34**	**24**	2	**2**	**2**	**1**	2	**10**	1	78	**51%**
Motywowanie do terapii/aktywności	**25**	**23**	**4**	**2**	1	0	**5**	**11**	**1**	72	**47%**
Praca z osobami z chorobami otępiennymi	**24**	**24**	**5**	1	0	0	2	9	**1**	66	**43%**
Współpraca z rodziną i opiekunami prawnymi odbiorcy wsparcia/usług	**24**	15	**4**	1	1	1	3	8	**0**	57	**37%**
Nowoczesne formy terapii dla osób ze szczególnymi potrzebami	16	19	3	0	0	0	**5**	**12**	2	57	**37%**
Prowadzenie treningów umiejętności społecznych i życiowych	14	18	**4**	0	0	0	**6**	**13**	1	56	**36%**
Monitorowanie indywidualnego planu wsparcia, ewaluacja i modyfikacja planu	20	**23**	2	0	**1**	1	2	4	0	53	**34%**
Animacja czasu wolnego i rozwój zainteresowań odbiorców wsparcia/usług	13	18	**4**	1	0	**1**	4	10	1	52	**34%**
Podnoszenie standardów pracy oparciu o modelowe rozwiązania, dobre praktyki, innowacje społeczne	15	15	**4**	0	**2**	0	4	8	**1**	49	**32%**
Komunikacja z odbiorcą wsparcia/usług z uwzględnieniem specyfiki jego funkcjonowania (np. niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia psychiczne, demencja)	16	16	**4**	0	1	0	1	3	**1**	42	**27%**
Skuteczna współpraca w zespole na rzecz wsparcia uczestników	8	14	3	0	0	0	2	**11**	1	39	**25%**
Nawiązanie i utrzymanie kontaktu z odbiorcą wsparcia/usług	20	8	3	1	1	1	0	2	**1**	37	**24%**
Seksualność osób z niepełnosprawnościami	7	14	2	0	0	0	2	9	1	35	**23%**
Formy wsparcia opiekunów nieformalnych	20	5	2	0	**1**	0	0	4	0	32	**21%**
Zasady postępowania wobec uzależnionych uczestników placówki	7	18	0	0	0	0	2	5	0	32	**21%**
Przestrzeganie praw i wolności odbiorców wsparcia	4	12	2	0	0	0	0	6	1	25	**16%**

SZKOLENIA – PRZEMOC

W celu przeprowadzenia kompleksowej diagnozy potrzeb kadr włączenia społecznego zbadano potrzeby szkoleniowe również w obszarze zagadnień związanych z przemocą. Analiza wyników będzie wykorzystana do konstruowania oferty szkoleniowej dla przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zaproponowanej ROPS w ramach środków z budżetu państwa.

Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej spoczywa w głównej mierze na OPS/CUS, dlatego też wśród pracowników tego rodzaju instytucji mamy największe zainteresowanie tematyką przemocy. Natomiast samo zagadnienie przemocy i jej przeciwdziałania dot. działalności również innych podmiotów, tj. DPS, ŚDS, POW, stąd zainteresowanie tą tematyką wśród przedstawicieli tych podmiotów.

Najczęściej wskazywanym przez wszystkie rodzaje instytucji zagadnieniem była kwestia związana z **przemocą wobec dziecka - 79 wskazań, tj. 51%** (szczególnie istotne dla pracowników PWD, POW, PCPR, OPS/CUS), następnie zagadnienia dot. **przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych – 75 wskazań, tj. 49%** (wskazywane głównie przez kadrę ŚDS, DPS, DDP).

Najważniejszym dla kadr OPS/CUS były kwestie **współpracy w zespołach interdyscyplinarnych – 47 wskazań na 54 tego typu instytucje.**

Poniżej tabela ilustrująca rozkład odpowiedzi w bloku tematycznym w podziale na rodzaj instytucji.

Tabela 11 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru PRZEMOCY w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma%**
Przemoc wobec dziecka	**42**	1	0	**5**	**10**	**6**	**13**	0	2	**79**	**51%**
Przemoc wobec osób starszych i niepełnosprawnych	35	**16**	1	4	4	0	3	**10**	2	**75**	**49%**
Etapy pracy z osobami dotkniętymi przemocą domową i stosującymi przemoc domową	**41**	4	0	**5**	6	4	9	4	1	**74**	**48%**
Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób dotkniętych przemocą domową	38	2	0	**5**	6	**6**	10	4	1	**72**	**47%**
Współpraca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach diagnostyczno-pomocowych	**47**	3	0	3	3	2	4	4	2	**68**	**44%**
Profilaktyka przemocy domowej	35	1	0	**5**	3	5	6	4	1	**60**	**39%**
Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edykacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	23	0	0	3	5	1	3	0	1	**36**	**23%**

SZKOLENIA - INTERWENCJA KRYZYSOWA

Szkolenia z zakresu interwencji kryzysowej są dedykowane kadrze ośrodków interwencji kryzysowej funkcjonujących na terenie powiatu. W Małopolsce maja one różna strukturę – czasem funkcjonują w strukturach PCPR, a czasem są wyodrębnioną ze struktur PCPR jednostką. W związku z powyższym analizując wyniki ankiety należy zwrócić szczególna uwagę na odpowiedzi z tych dwóch rodzajów instytucji.

Podstawy interwencji kryzysowej to wiedza i umiejętności jakie chcieliby nabyć pracownicy z różnych rodzajów instytucji – 57 wskazań, tj. 37 %. Tematyka ta jest ważna nie tylko dla pracowników OIK, ale też OPS/CUS, ŚDS, PWD. Najprawdopodobniej chodzi tu respondentom o nabycie umiejętności szybkiego reagowania w kontakcie z klientem w kryzysie, jeszcze zanim otrzyma specjalistyczną pomoc we właściwych miejscach.

Wśród kadry OPS/CUS najpotrzebniejszym tematem z tego obszaru była **diagnoza stanu klienta i stopnia zagrożenia jego równowagi psychicznej, zdrowia i życia** - 32 wskazania na 54 instytucje. Może to wynikać, podobnie jak w przypadku omawianego wcześniej przykładu, z konieczności szybkiej oceny sytuacji i kondycji klienta, który trafia w kryzysie do OPS/CUS.

Warto zwrócić uwagę na dość wysoka ilość wskazań na zagadnienia związane z kwestia reagowania na osoby zagrożone samobójstwem, wśród kadr POW, PWD i ŚDS.

Rozkład odpowiedzi w tematyce związanej z interwencja kryzysową w podziale na rodzaje instytucji przedstawia tabela umieszczona poniżej.

Tabela 12 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru INTERWENCJI KRYZYSOWEJ w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 19	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma %**
Podstawy interwencji kryzysowej	**31**	4	0	**4**	**4**	**3**	5	**6**	0	57	**37%**
Diagnoza stanu klienta i stopnia zagrożenia jego równowagi psychicznej, zdrowia i życia	**32**	5	1	3	2	1	4	**7**	**1**	56	**36%**
Zasady udzielania pomocy psychologicznej osobom w kryzysie	24	**7**	0	**4**	2	**2**	**8**	**7**	0	54	**35%**
Interwencja wobec osób zagrożonych samobójstwem	24	4	0	**4**	2	**3**	**9**	**6**	2	54	**35%**
Pomoc osobom przeżywającym kryzys utraty i żałoby	22	**6**	1	**5**	**3**	**2**	**6**	**7**	**1**	53	**34%**
Opracowanie planu pomocy	**26**	**6**	0	**4**	2	**1**	**6**	4	1	50	**32%**
Działania post-interwencyjne - wzmacnianie i wspieranie osób i rodzin po kryzysie	14	1	0	3	**3**	1	4	3	0	29	**19%**
Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych	14	0	0	3	1	1	5	4	0	28	**18%**
Współpraca lokalna z podmiotami/organizacjami na rzecz kompleksowego wsparcia w kryzysie	13	0	0	3	2	1	5	2	1	27	**18%**
Etyka pracy interwenta kryzysowego	13	1	0	3	1	0	3	3	1	25	**16%**
Kompetencje cyfrowe w interwencji kryzysowej	11	0	0	2	1	1	4	2	0	21	**14%**
Prowadzenie działań informacyjnych dot. realizowanego przez OIK wsparcia	9	1	0	3	1	0	2	2	0	18	**12%**

SZKOLENIA - KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI INTERPERSONALNYCH

Obszar dotyczący kształtowania kompetencji interpersonalnych ma uniwersalny charakter i cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem wśród kadr wszystkich rodzajów instytucji.

Najczęściej wskazywano na potrzebę doskonalenia w **zakresie komunikacji z trudnym klientem – 105 wskazań, tj. 68%,** następnie pracy z agresywnym klientem – 93 wskazania, tj. 60% oraz **profilaktyki stresu i wypalenia zawodowego – 89 wskazań, 58%.**

Wśród tematyki wskazywanej najczęściej przez przedstawicieli OPS/CUS znalazły się kwestie **dot. technik motywowania klientów/odbiorców wsparcia do zmiany**, natomiast kadra ŚDS za istotne zagadnienia uznała kwestie **współpracy w zespole pomocowym.**

Poniżej tabela ilustrująca rozkład odpowiedzi w bloku tematycznym w podziale na rodzaj instytucji.

Tabela 13 Zestawienie odpowiedzi dot. tematu szkoleń z obszaru KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI INTERPERSONALNYCH w podziale na rodzaje instytucji – Pracownicy

Tematyka szkoleń	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** **18**	**ŚDS** 18	**Inne** 3	**Suma** 154	**Suma %**
Komunikacja z trudnym klientem	**44**	**22**	**2**	**4**	**8**	1	**8**	**14**	**2**	105	**68%**
Praca z agresywnym klientem	**38**	**21**	3	**4**	**6**	1	6	**12**	**2**	93	**60%**
Profilaktyka stresu i wypalenia zawodowego	**35**	**19**	**2**	3	**8**	1	**9**	**11**	1	89	**58%**
Mediacje jako sposób rozwiązywania sporów	31	**19**	1	**4**	**5**	**3**	**7**	7	2	79	**51%**
Motywowanie klienta (odbiorcy wsparcia) do zmiany	**36**	14	**2**	**4**	4	1	4	8	2	75	**49%**
Nowoczesne metody i techniki pracy z klientem (podejście skoncentrowane na rozwiązaniach, coaching, dialog motywujący)	30	13	2	**4**	4	0	**7**	4	0	64	**42%**
Komunikacja i współpraca w zespole pomocowym	26	14	1	3	1	**2**	**7**	**10**	1	65	**42%**
Komunikacja, budowanie i podtrzymywanie relacji współpracy z innymi instytucjami	25	16	2	**4**	4	1	**7**	6	0	65	**42%**
Bezpieczeństwo osobiste pracownika z elementami samoobrony	29	11	1	3	2	1	6	6	2	61	**40%**
Podmiotowość klienta i indywidualne podejście	21	12	0	3	2	0	5	6	1	50	**32%**

SPECJALIZACJE W ZAWODZIE PRACOWNIK SOCJALNY

Projekt koordynacyjny ROPS zakłada **szczególne wsparcie dla pracowników socjalnych**, jako tych **odgrywających kluczową rolę w procesie organizowania usług społecznych dla mieszkańców.** Prócz szkoleń przygotowano dla nich ofertę w postaci specjalizacji I i II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Szkolenia specjalizacyjne będą realizowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny.

I stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej ma na celu uzupełnienie wiedzy i doskonalenie umiejętności zawodowych pracowników socjalnych. Wśród badanych instytucji, które zatrudniały pracowników socjalnych zainteresowanie tym kursem wyraziło **73 pracowników.**

II stopień specjalizacji zawodowej z zakresu pracy socjalnej ma na celu pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracy z wybranymi grupami osób korzystających z pomocy społecznej.

W ankiecie przedstawiono aktualnie obowiązujące specjalności II stopnia w zawodzie pracownik socjalny i poproszono uczestników badania o wskazanie ilości osób, które chciałyby wziąć udział w określonej specajlizacji. Poniżej przedstawiono zainteresowanie poszczególnymi specjalizacjami w kolejności od najczęściej do najrzadziej wskazywanych.

Tabela 14 Zestawienie odpowiedzi dot. specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny – Pracownicy

L.p.	Nazwa specjalizacji	Ilość pracowników socjalnych zainteresowanych daną specjalizacją
1	praca socjalna z osobami z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinami	36
2	praca socjalna z osobą i rodziną z problemem przemocy	31
3	praca socjalna z osobami starszymi	31
4	praca socjalna z osobami uzależnionymi	25
5	praca socjalna z osobami z niepełnosprawnością i ich rodzinami	19
6	asystentura i mediacja socjalna	18
7	praca socjalna z rodziną z problemami opiekuńczo-wychowawczymi	15
8	organizator usług społecznych	15
9	praca socjalna z cudzoziemcami, mniejszościami narodowymi i etnicznymi	12
10	praca socjalna z osobami opuszczającymi zakłady karne i areszty śledcze	12
11	praca socjalna z osobami bezrobotnymi	11
12	praca socjalna ze społecznością lokalną	9
13	animator społeczności lokalnych	7
14	praca socjalna z osobami bezdomnymi	2

Analizując wyniki według rodzajów instytucji można stwierdzić, że wśród pracowników socjalnych z OPS/CUS najczęstszym wskazaniem była specjalizacja w zakresie **pracy socjalnej z osobami z zaburzeniami psychicznymi**, a następnie **z osobą i rodziną z problemem przemocy**. Pracownicy socjalni zatrudnieni w DPS-ach najczęściej wskazywali na potrzebę profesjonalizacji **w zakresie realizacji pracy socjalnej z osobami starszymi.**

KURS NA CERTYFIKOWANEGO SUPERWIZORA PRACY SOCJALNEJ

Kolejnym działaniem mającym na celu wzmocnienie i profesjonalizację kadr włączenia społecznego jest wzrost liczby certyfikowanych superwizorów pracy socjalnej. W tym celu zaplanowano uruchomienie w projekcie koordynacyjnym **szkoleń dla kandydatów na superwizorów pracy socjalnej.**

Szkolenie to ma być zgodnie z Rozporządzeniem MPRiPS w sprawie superwizji pracy socjalnej prowadzone przez instytucję uprawnioną, posiadającą zgodę Ministerstwa. Aktualnie uprawnione są dwa podmioty: Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w

Poznaniu oraz Wydział Zamiejscowy w Szczecinie Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Janusza Korczaka w Warszawie. Szkolenia mają wyłącznie formułę stacjonarną.

W ankiecie zapytano o zainteresowanie przystąpieniem do takiego kursu. Spośród **23 instytucji zainteresowanych**, zgłoszono 44 pracowników. Zapytano dodatkowo ile z osób zainteresowanych kursem wyraża gotowość do udziału w nim w formie stacjonarnej w Poznaniu lub Szczecinie (w związku z brakiem uprawnionego podmiotu, który realizowałby takie szkolenie na terenie Województwa Małopolskiego). Taką gotowość wyraziło tylko **30% zainteresowanych udziałem w kursie pracowników.**

SUPERWIZJA DLA KADR

Superwizja świadczona przez certyfikowanych superwizorów, to kolejna forma doskonalenia warsztatu pracy, a zarazem skuteczna metoda walki z wypaleniem zawodowym wśród kadr pomocowych, która została zaplanowana w ramach projektu koordynacyjnego ROPS w Krakowie.

Jest to forma wsparcia, która cieszy się dużą popularnością. Jeśli chodzi o formułę to superwizja dedykowana określonym **grupom zawodowym** była najczęściej wskazywana jako ta oczekiwana (33 wskazania). Dodatkowo, poza rodzajami superwizji zaproponowanymi w ankiecie, pojawiły się propozycje zorganizowania superwizji tak, by obejmowała ona członków zespołu z danej instytucji – np. OIK, ŚDS, POW.

Mimo, że superwizja zmiany dla członków zespołów CUS, przekształcających się w CUS i placówek całodobowych uruchamiających usługi środowiskowe była wskazywana stosunkowo rzadko, realizacja takiej superwizji jest rekomendowana.

DORADZTWO Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI

Doradztwem z obszaru deinstytucjonalizacji zainteresowanych jest połowa instytucji biorących udział w badaniu, przy czym 26 OPS/CUS (ok. 50 %) wskazało na doradztwo z obszaru rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji jako najbardziej pożądane, 11 z 33 DPS (33%) wykazało zainteresowanie tematyką rozwoju usług środowiskowych w placówkach całodobowych. Zainteresowanie OPS-ów uruchamianiem CUS było stosunkowo niewielkie – tylko 12 wskazań na 54 instytucje tego typu, tj. 22%. Można wysnuć wniosek, że instytucje są co do zasady zainteresowane samym procesem deinstytucjonalizacji, lecz już doradztwem w konkretnym obszarze mniej. Może wynikać to z niedostatecznej wiedzy, na czym polega deinstytucjonalizacja i jakie zmiany za sobą niesie.

Poniżej tabela ilustrująca rozkład odpowiedzi dot. doradztwa w podziale na poszczególne rodzaje instytucji.

Tabela 15 Zestawienie odpowiedzi dot. doradztwa z obszaru rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji – Pracownicy

Obszar tematyczny doradztwa	**Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań**										
	OPS/ CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** 18	**ŚDS** 18	**Inne** 1	**Suma** 154	**Suma %**
rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacji	**26**	6	1	0	2	1	3	4	1	**44**	**29%**

Obszar tematyczny doradztwa	Rodzaj instytucji/ Ilość wskazań										
	OPS/ CUS 54	**DPS** 33	**DDP** 5	**OIK** 5	**PCPR** 10	**PWD** 7	**POW** 18	**ŚDS** 18	**Inne** 1	**Suma** 154	**Suma %**
realizacja usług społecznych w środowisku lokalnym przez placówki opieki całodobowej	9	**11**	1	0	1	0	4	3	0	**29**	**19%**
uruchamianie i funkcjonowanie CUS	12	0	0	0	0	1	0	0	0	**13**	**8%**

WIZYTY STUDYJNE

Zainteresowanie wizytami studyjnymi wśród pracowników jest duże. 63% instytucji biorących udział w badaniu wskazało na zainteresowanie pracowników wizytami krajowymi. W przypadku wizyt zagranicznych, chęć udziału swoich pracowników zadeklarowało 38% badanych instytucji.

Tabela 16 Zestawienie odpowiedzi dot. zainteresowania wizytami studyjnymi - Pracownicy

Rodzaj wizyty	Ilość zainteresowanych instytucji 154 instytucje biorące udział w badaniu	
	TAK	NIE
Wizyty studyjne krajowe	97	57
Wizyty studyjne zagraniczne	58	96

Wskazano także propozycję rozwiązań, z którymi warto zapoznać się w ramach **wizyty studyjnej krajowej - współpraca Miasta z NGO i budownictwem TBS na przykładzie Stargardu Szczecińskiego** oraz **zagranicznej - rozwiązania norweskie w mieszkalnictwie wspomaganym**.

SPIS TABEL

TABELA 1 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATÓW SZKOLEŃ Z ZAKRESU PRAWA W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – KADRA ZARZĄDZAJĄCA 9
TABELA 2 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG I DEINSTYTUCJONALIZACJI W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – KADRA ZARZĄDZAJĄCA 12
TABELA 3 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU KOMPETENCJE INTERPERSONALNE W ZARZĄDZANIU W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – KADRA ZARZĄDZAJĄCA 16
TABELA 4 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. DORADZTWA Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG I DEINSTYTUCJONALIZACJI W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI - KADRA ZARZĄDZAJĄCA 18
TABELA 5 ZAINTERESOWANIE WIZYTAMI STUDYJNYMI – KADRA ZARZĄDZAJĄCA 19
TABELA 6 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU PRAWA W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 21
TABELA 7 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 24
TABELA 8 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU METOD I TECHNIK PRACY SOCJALNEJ W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 28
TABELA 9 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU WSPARCIE DZIECKA, RODZINY I PIECZY ZASTĘPCZEJ W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 31
TABELA 10 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG ŚWIADCZONYCH NA RZECZ OSÓB STARSZYCH, Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I INNYCH WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 35
TABELA 11 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU PRZEMOCY W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 37
TABELA 12 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU INTERWENCJI KRYZYSOWEJ W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 39
TABELA 13 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. TEMATU SZKOLEŃ Z OBSZARU KSZTAŁTOWANIA KOMPETENCJI INTERPERSONALNYCH W PODZIALE NA RODZAJE INSTYTUCJI – PRACOWNICY 41
TABELA 14 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. SPECJALIZACJI II STOPNIA W ZAWODZIE PRACOWNIK SOCJALNY – PRACOWNICY 43
TABELA 15 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. DORADZTWA Z OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI – PRACOWNICY 44
TABELA 16 ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI DOT. ZAINTERESOWANIA WIZYTAMI STUDYJNYMI - PRACOWNICY 45